

strækkelig til Bunds, han tog for vidt Sigte, det var, som om han skød med en af disse gamle Haglbøsser, der har en bred Munding, saaledes at den kan bestryge store Overflader. Det var vanskeligt at faa fat paa, hvor han egentlig sigtede hen, naar den højtærede Minister rørte ved et af de store Spørgsmaal, saaledes f. Eks., naar han omtalte Arbejdstiden. Det er slet ikke *Arbejdstiden*, det er slet ikke Spørgsmaalet om 8, 9 eller 10 Timers Arbejde, det kommer an paa, men det, det kommer an paa, er Arbejdets *Intensitet*. Jeg ved nu ikke, om der er noget i Vejen, eller i hvor høj Grad der er noget i Vejen med Arbejdsintensiteten, men jeg ved, at der er foretaget dybtgaaende Undersøgelser af hele dette Forhold, jeg ved, at der er foretaget Undersøgelser, som viser, at Arbejde over lang Arbejdstid med et, hvad man maaske kunde kalde, ekstensivt Arbejde frembringer en Vare, hvori dette Arbejde koster mere end intensivt Arbejde i en kort Arbejdstid. Tank paa hine schlesiske Vævere, over hvilke Gerhard Hauptmann har bygget sit berømte og ganske naturo Tro Stykke, som hedder „Væverne“. Det skildrer disse Mennesker, der sidder og slider i det i en 16—17—18 Timer om Dagen og som Følge af deres usle Næring er saa medtagne, at de kun er i Stand til at arbejde paa meget smalle Stykker Tøj, fordi deres Maver ikke kan taale Trykket mod Bommen, hvis de skulde hale langt ud paa et bredere Stykke Tøj. Jeg ved, at Arbejdet i det Tøj, de fremstillede, kostede mere pr. Enhed end Arbejdet i det, som blev fremstillet paa de store moderne engelske Væverier, hvor en Masse Tene blev passet af et Barn, en Kvinde og en Mand, som var vel lønede, og som var godt ernærede, men som ganske vist ikke kunde arbejde mere end 8 Timer om Dagen. Naar man ved intensivt Arbejde — ved *intensivt* Arbejde vel at mærke — har arbejdet i 8 Timer, tror jeg, det kan være tilstrækkeligt. Jeg tror ikke, at det Arbejde, der præsteres efter den Tid, er ret meget værd, og jeg tror, at det, som det praktisk talt i Spørgsmaalet om disse Ting kommer an paa, er først og fremmest, om *Arbejdsintensiteten* er gaaet nedad, og dernæst om Arbejderne er villige til at arbejde i to Skifter, for at et andet overordentlig væsentligt Spørgsmaal ved Produktionsomkostningerne, nemlig Udnyttelsen af Materialet, kan blive løst paa en saadan Maade, at Produktionsomkostningerne bliver nedsat det mest mulige. Det er et af disse Spørgsmaal, som den højtærede Landbrugsminister rørte ved, men ikke gik ind paa,

og hvor hans Udtalelser som Følge deraf maatte og maaske skulde forstaas anderledes, end de faldt.

Der var et andet Punkt, som den højtærede Landbrugsminister i denne Forbindelse berørte. Det var det Punkt, der havde Adresse til Lønningerne, det var rettet paa, at disse maatte ned, for man kunde ikke begynde med at sige: Saa og saa høje Lønninger vil vi have, og derefter skal det øvrige afpasses. Se, her stod den højtærede Landbrugsminister ved et Punkt, hvor han efter min Mening havde Ret. Man kan ikke stille sig paa det Standpunkt at sige: Arbejdslønnen skal være denne, og derefter maa saa det øvrige rette sig, for man er maaske ikke i Stand til at opnaa en Pris, der svarer til denne Arbejdsløn. Men dette Forhold, Spørgsmaalet om Lønnen og om Tiden, hører slet ikke hjemme her. Det hører hjemme i Forhandlingerne eller Kampene mellem Arbejdere og Arbejdsgivere, og dér er det, man maa haabe, at man er kommet saa vidt i Opfattelsen af den økonomiske Situation, at man begriber: Ned med Levefoden maa vi, vi maa ned baade med Kapitalgevinsten og med Arbejdslønnen. Hvor langt vi skal ned, og hvor langt vi kan komme ned, det er, tror jeg, de, der arbejder i Fagene, bedre i Stand til at bedømme end vi heroppe, og naar vi gaar ind paa disse Spørgsmaal uden at gaa til Bunds i dem, saa kommer der noget, der ægger, der hidser op, saa kommer der noget af det, der allermindst er Brug for i denne Tid, hvor alle Mennesker, der vil Samfundets Vel, maa kunne indse, at der maa *Samarbejde* til, og at Klassesplid og Interessesplid ikke vil føre til noget som helst andet end til almindelig Odelæggelse, under hvilken alle kommer til at lide.

Imod denne Regel, som det forekommer mig, at Tiden holder os for Øje i den Grad klart og tydeligt, at jeg ikke begriber, man kan forsynde sig derimod, imod denne Sætning forsyndede den højtærede Landbrugsminister sig paa det allergroveste. Det var Grunden til, at man blev oprørt over hans Tale. Det var ikke Landbrugsministerens Fejltagelser i det saglige, men det var dette, at han hævdede, at Kravene om Protektion fremkom fra to Lejre, fra den ene Lejr siger han — jeg citerer —: „Den ene Lejr er Højfinansens Lejr, den Finanskreds, der under og efter Krigen spekulerede dels i Vareindkøb fra Udlandet og dels i kunstige og overdrevne Udvidelser af industrielle Foretagender med dertil hørende Udvanding af Kapital“. Denne Sætning vilde jeg ønske,